

## 871. VLIEDEN. VLUCHTEN.

Snel ontwijken, zich snel verwijderen van iets, dat gevaarlijk is. **Vlieden** duidt vooral op het zich snel verwijderen; dit kan geschieden uit vrees, doch ook uit andere beweegredenen. In de gewone spreek- en schrijftaal wordt het weinig gebruikt en beperkt zich voornamelijk tot de verheven stijl.

**Vluchten** gebeurt hoofdzakelijk uit vrees, met de bijgedachte van in veiligheid trachten te komen.

*Men moet de slechte gezelschappen vlieden. Vlied de ledigheid.  
Voor de vijand vluchten. Over de grenzen vluchten.*

## 872. VLOEIEN, VLIETEN, STROMEN.

**Vloeien** is het kalme, zachte voortbewegen van een vloeistof. **Vlieten** duidt een meer voortdurende, kalme beweging in dezelfde richting aan en wordt ook enkel gezegd van vloeistoffen. Het is sterker dan **vloeien**, maar wordt in de spreektaal weinig gebruikt. **Stromen** onderstelt altijd een sterkere beweging dan **vlieten** en wordt ook gezegd van gassen.

*Het bloed dat in onze aderen vloeit. Het water vloeide over de grond.  
Het water vliet naar de zee. Tranen vlieten langs de wangen.*

*Het water stroomt over de dijk. Ik hoor het gas uit de kraan stromen.  
Het volk stroomde naar buiten.*

## 873. VLUG, GAUW.

**Vlug** duidt op de snelheid, waarmede men iets goed doet.

**Gauw** drukt deze bijgedachte niet uit en het denkbeeld van *goed* is hierbij dikwijls uitgesloten. Soms wijst het ook op de behendigheid waarmede iets in korte tijd gedaan wordt.

*Vlug in het rekenen zijn. Vlug zijn antwoord klaar hebben.  
Hij heeft het gauw in orde gebracht. Ofschoon ik gaarne beken, dat de een zich daar handiger in gedraagt dan de ander, en ik niet een van de gauwsten ben.*

## 874. VOERMAN, KOETSIER.

Die het bestuur heeft over de paarden, die voor een wagen gespannen zijn.

**Voerman** is elke bestuurder der paarden, maar duidt ook vooral aan, iemand die goederen van de ene plaats naar de andere vervoert.

**Koetsier** is voornamelijk hij, die de paarden van een koets of rijtuig moet besturen.

*Een oud voerman hoort nog gaarne het klappen van de zweep.  
De koetsier viel van de bok.*

## 875. VOLDOENDE, TOEREIKEND, GENOEG.

Zoveel als nodig is.

**Voldoende** drukt uit, dat er niet meer is dan beslist nodig is. **Toereikend** heeft meer betrekking op hetgeen men er mee wil doen en duidt aan, dat er niets meer ontbreekt om iets uit te voeren.

**Genoeg** duidt aan, dat het voldoet aan de wens van degene, die iets begeert, hetzij om te bezitten, hetzij om er iets mee te doen.

*Wij hebben voldoende bewijzen. Een voldoende antwoord geven.  
Dit bedrag is niet toereikend om de schuld te betalen. De voorraad was toereikend voor enkele maanden.  
Ik heb genoeg appels. Hij heeft genoeg geld om behoorlijk te leven.*

## 876. VOLLEDIG, VOLMAAKT, VOLKOMEN.

**Volledig** noemt men alles wat bestaat uit afzonderlijk te beschouwen delen en waarvan geen van deze delen ontbreekt.

**Volmaakt** is datgene, dat afgewerkt, voltooid is en waaraan dus niets meer ontbreekt.

**Volkomen** betekent dat er niets meer aan ontbreekt, dat iets is zoals het moet zijn en zoals men het zich voorgesteld had.

*De volledige werken van Guido Gezelle. Bij haar huwelijk ontving zij van hare ouders een volledige uitzet.*

*Hij genoot een volmaakt geluk. Volmaakte liefde vindt men zelden.  
In de wereld is niets volmaakt.*

*Hij leefde in volkomen vrijheid. Iemand een volkomen vergiffenis schenken. Hij is volkomen gezond.*

## 877. VOORBERICHT, VOORREDE.

Mededeling die een schrijver, bij de uitgave van zijn werk, vooraan plaatst.

Een **voorbericht** moet beknopt zijn; hierin worden gewoonlijk slechts enige bijzonderheden meegedeeld, welke de schrijver voor de lezer wetenswaardig acht.

Een **voorrede** is uitvoeriger en kan zelfs zeer uitgebreid zijn; hierin handelt men dikwijls over het doel en de strekking van het werk, over de wijze hoe de lezer het moet gebruiken en over de belangrijkheid van de daarin vervatte stof.

## 878. VOORBODE, VOORLOPER.

Persoon of zaak, die op iets naderends wijst.

**Voorbode** is de persoon of de zaak die de komst van iets boodschapt, uit wiens of welks verschijnen men tot het naderen van iets anders mag besluiten.

**Voorloper** is de persoon, die de komst en het werk van een ander voorbereidt en mogelijk maakt.

*Dat was een voorbode van de storm. De zwaluwen zijn de voorboden van de lente.*

*Johannes de Doper was de voorloper van Christus.*

## 879. VOORDEEL, BAAT, AANWINST, GEWIN, WINST.

**Voordeel** is alles wat iemand van pas komt, ook al vermeerdert het zijn bezit niet; het staat tegenover *nadeel*.

**Baat** is al wat in enig opzicht iemand nuttig of voordelig is; het veronderstelt verbetering van de welstand; het staat tegenover *schade*.

**Aanwinst** is een voordeel, dat meestal verkregen wordt buiten eigen toedoen en het goed, dat men reeds bezit, vermeerdert.

**Gewin** is voordeel, dat het gevolg is van eigen krachtsinspanning. **Winst** wordt verkregen door geluk of door eigen inspanning; het is een vermeerdering van bezit, vaak voortvloeiend uit een handeling, die even goed verlies had kunnen opleveren.

*Winst* wordt vooral in concrete betekenis gebruikt, terwijl de andere woorden even goed in abstracte betekenis gebruikt worden.



# Synoniemen



Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.





J. CAUBERGHE

# nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN  
SPREEKWIJZEN  
SYNONIEMEN  
CITATEN



BREPOLS

BREPOLS